

Nr 14.

Första kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande i anledning av väckt motion om popularisering av den officiella statistiken.

I en inom första kammaren väckt, till dess allmänna beredningsutskott hänvisad motion, nr 345, ha herrar *Lundqvist* och *Cassel* hemställt, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville låta 1949 års statistikutredning utarbeta förslag om en popularisering av den officiella statistiken i anslutning till av motionärerna anförda synpunkter.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från 1948 års statistikutredning och tagit del av yttrande från statistiska centralbyrån över en inom andra kammaren väckt likalydande motion.

Önskvärdheten av att den officiella statistiken göres mera lättillgänglig vitsordas av 1948 års statistikutredning. Detta får dock ej ske med efterlämnande av de krav som uppställas av huvudparten av statistikkonsumenterna, vilka i valet mellan popularisering och detaljredovisning föredraga det senare.

Beträffande Statistisk årsbok pågå för närvarande undersökningar inom statistiska centralbyrån i syfte bl. a. att införa aktuellt material och utrangera en del äldre gods. Arbetet har nyligen påbörjats, varför man först till ett kommande år kan vänta större omläggningar.

Allmänhetens krav att få en överskådlig och »lättsmält» redogörelse för resultaten av utförda statistiska undersökningar tillgodoses enklast genom dagspressens förmedling. Kontakten mellan de statistikutgivande verken och pressen är i allmänhet otillräcklig. Vidare borde varje statistisk publikation inledas med en mycket kortfattad redogörelse, vari utvecklingstendenser och rön av allmänt intresse utgjorde det huvudsakligaste innehållet. Redogörelsen finge ej vara längre än att den oavkortad kunde återges i pressen. Vidare borde hos de statistikutgivande organen finnas en kontaktpunkt för pressen (inkl. radiotjänst, T.T. m. fl.).

En statistisk tidskrift för publicering av aktuella redogörelser för statistiska utredningar har föreslagits.

Enär statistikutredningen redan har ägnat och i fortsättningen kommer att ägna uppmärksamhet åt möjligheterna att popularisera statistiken, anses inga åtgärder från riksdagens sida erforderliga.

Statistiska centralbyrån framhåller, att en statistisk årsbok är avsedd att i siffror ge en bild av utvecklingen och de aktuella förhållandena i vårt land på samhällslivets olika områden. Vid uppläggning och utformning av boken måste de olika behoven, som skola betjäna, avvägas. Enär arbetet skall tjäna som en lättillgänglig uppslagsbok, måste den specialintresserade läsa-

ren eller den samhällsvetenskaplige forskaren, som vill tränga djupare in på ett område, hänvisas till de statistiska specialberättelserna. Årsboken bör göras lättillgänglig och redovisa endast sådant statistiskt material, som icke finnes tillgängligt för allmänheten. Centralbyrån nämner såsom exempel på sådant nytt material, som i årets arbete kommer att införas, framräkning av befolkningen med fördelning på kön och åldersklasser på basis av de nya dödlighets- och livslängdstabellerna för 1941—1945, nationalinkomsten under en följd av år med dithörande försörjningsbalanser och konsumtionsberäkningar för senare år, industriens investeringar, volymsiffror (indextal) för produktion och utrikeshandel samt uppgifter om kreaturlösa jordbruk och skogsavverkningar. En del äldre tabeller komma, i den utsträckning tiden tillåter det att grundligt omarbetas i syfte att göra dem aktuellare eller mera överskådliga. Även vissa tekniska förbättringar komma att ske. Hänsynen till aktuella material, som det tillkommer en årsbok att redovisa, har emellertid gjort, att historiska sifferserier på vissa områden ej alls förekomma eller endast publiceras i mycket koncentrerade sammandrag. För lösning av konflikten mellan det historiska och det aktuella intresset kan en omläggning av årsboken ske i två delar. Den ena delen skulle då ägnas åt den aktuella statistiken, därvid utrymme skulle anslås till text med kortfattade kommentarer till tabellerna samt eventuellt diagram.

Centralbyrån erinrar om att denna framlagt förslag om en statistisk tidskrift med anslagsäskande till 1939 års riksdag. I en dylik tidskrift skulle finnas större möjlighet än i en årsbok att genom grafiska framställningar samt genom artiklar ge en populär framställning av statistiska utredningsresultat på olika områden. Den andra delen av årsboken skulle innehålla de historiska sifferserierna, kompletterade med material, som nu är svårtillgängligt för allmänheten. Tabellerna skulle dessutom kunna göras mera detaljerade än f. n. är möjligt. Denna del borde icke tryckas varje år utan förslagsvis med fem års mellanrum. Vid en sådan omläggning kan även frågan om en modernisering ur typografisk synpunkt upptagas.

Utskottet, som finner de i motionen anförda synpunkterna värda beaktande, får med hänvisning till att frågan om popularisering av den officiella statistiken är föremål för prövning av 1948 års statistikutredning hemställa,
att motion nr 345 ej måtte till någon första kammarens
åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 mars 1950.

På utskottets vägnar:

BERNHARD NÄSGÅRD.

Närvarande: herrar Näsgård, Sandberg, Birger Andersson, Ernst Hjalmar Nilsson, Lundqvist, Osvald, Johannesson, Einar Eriksson*, Hugo Sundberg*, Lars Andersson*, Göransson och Hjalmar Nilsson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.